

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานก็มีมาหามะ ลูกศิษย์เป็นกลุ่มเลย เรียนพุทธศาสน์บัณฑิตปริญญาเอก ปริญญาเอกพอมาคุยนี้มันคุยง่ายใจ เรียบอกเลยความคิดความเห็นของเขา เห็นใหม่ เขาศึกษามันเป็นสมมุติหมดเลย มันเป็นเรื่องโลกนะ ถ้าเรื่องของโลก ถ้าเราคิดใจ

นี่เรามีการศึกษา เรามีปัญญามาก พูดออกมาเป็นเรื่องของโลกๆ เห็นใหม่ พูดธรรมะนะ พูดธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะเขาศึกษาพุทธศาสน์ พูดถึงธรรมวินัยนี้เข้าใจหมดเลย รู้ไปหมดเลย แต่รู้เรื่องโลกๆ เพราะใจเขาเป็นโลก แต่เวลาพ่อแม่ครูจารย์ของเราเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ของเราท่านพูด นี่พูดเรื่องโลกนะ เรื่องความเป็นอยู่ คีต ๕ มี ๒๐ ผัว ๓๐เมีย นั่นเรื่องอะไร? เรื่องโลกทั้งนั้นเลย ทำไมมันเป็นธรรมล่ะ?

มันเป็นธรรมเพราะใจเป็นธรรม ใจของครูบาอาจารย์เป็นธรรม พูดออกมาจากหัวใจที่เป็นธรรม เห็นใหม่ หัวใจที่เป็นธรรม พูดออกมาแต่ธรรมล้วนๆ แต่หัวใจที่เป็นโลก พูดธรรมมันก็เป็นโลก หัวใจที่เป็นโลกพูดธรรมะ พูดถึงสื่อสารธรรมะหมดเลย แต่เป็นเรื่องของโลกหมดเลย เพราะอะไร? เพราะมันไม่เข้าใจจากหัวใจอันนั้น เวลาเราพูดนี่มือของเราหยิบอะไร? มือของเราหยิบจับสิ่งของสิ่งใด เรียบอกเราจะล้างมือๆ ที่จับสิ่งของนั้น เราเข้าใจว่าเราล้างสิ่งของนั้นเป็นการว่าล้างมือ

ความคิดไม่ใช่จิต พอดความคิดนี้ความคิดของเรา ถ้าความคิดของเราเกิดขึ้นมา ความคิดมันคืออะไร? ความคิดนี้เป็นความรู้สึกใหม่? ความรู้สึกเป็นตัวใจนะ ความคิดเป็นความคิดอันหนึ่ง แต่เวลาศึกษาขึ้นมา ศึกษาว่ารู้ธรรมๆ เห็นใหม่ รู้ภาษาแต่ไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เพราะพระไตรปิฎกเหมือนตำราทำอาหาร อาหารจะไม่ออกมาจากตำราอาหารนั้น ตำราอาหารจะไม่มีอาหารออกมาแม้แต่จานเดียว ในตำราอาหารนั้นจะไม่มีอาหารออกมาเลย ไม่มี!

ตำราอาหารนั้น ศึกษามาแล้วเรามาฝึกหัดการทำอาหาร อาหารจะออกมาจากการกระทำอาหารไม่ออกมาจากตำรานั้น แต่ตำรานั้นเป็นวิชาการ เป็นการสอน วิชาการนี้เห็นด้วยนะ ปริยัติ

เห็นไหม ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางปริยัติ ปฏิบัติเอาไว้.. ปริยัติ ปฏิบัติ ทำไมไม่เอาปริยัติ ปฏิบัติรวมกัน ให้ฝึกสอนเหมือนกัน

เพราะว่าเวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มัน เห็นไหม นี่ท่านเป็นมหามา เวลาหลวงปู่มัน ท่านก็ศึกษามาแล้ว ศึกษาโดยภาคประพฤติปฏิบัติของท่าน ศึกษาโดยการค้นคว้าของท่าน เวลาลูกศิษย์มานี้บอกเลยบอกว่า

“สิ่งที่เรียนมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเชิดชูไว้เหนือศีรษะ”

เชิดชูไว้นะ เพราะเราประพฤติปฏิบัติ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย.. รัตนตรายนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก เห็นไหม เราถึงไตรสรณคมน์

พระพุทธ นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม

ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นี้มีรัตนะ ๒

พระสงฆ์ นี้บรรลुธรรมขึ้นมา

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นศาสดาของเรา เป็นที่พึ่งอาศัย เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา เราเคารพบูชาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แต่ผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิต มหาศาลนะ บอกเลย

“นี่เรียนมมหาศาลจนเป็นถึงมหา ให้เอาความรู้ที่ศึกษามานั่นใส่ไว้ในลิ้นชักก่อน แล้วลั่นกุญแจมัน ไข้อย่าให้มันออกมา เดียวมันจะมาเตะ มาถีบกัน”

คำว่ามาเตะ มาถีบกัน คือความเห็นมันขัดแย้งกันไง ระหว่างโลกกับธรรม เวลาปฏิบัติมันจะขัดแย้งกัน หัวใจเราเป็นโลก แต่เราไปจำธรรมะมา มันมีความขัดแย้งกันในข้อเท็จจริงของมัน ถึงต้องวางอันใดอันหนึ่งของมัน เวลาศึกษานี้เราศึกษาเพื่อความรู้หมดเลย เห็นไหม เราศึกษาทางปริยัติ ศึกษาเพื่อความเข้าใจ

ความเข้าใจ เห็นไหม ความศรัทธา ความเชื่อ.. ความศรัทธา ความเชื่อเป็นอริยทรัพย์ของมนุษย์ แต่ความศรัทธา ความเชื่อแก๊กเกสไม่ได้ แก๊กเกสไม่ได้ ความเชื่อแก๊กเกสไม่ได้ ถ้าเราเชื่อนะ คุณีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ ภิกษุณะห้ามอดอาหาร ไครอด

อาหาร พระพุทธเจ้าห้ามอดอาหารนะ ห้ามไว้เพราะอะไร? ห้ามไว้เพราะคนมันโง่ ถ้าบอกว่าการอดอาหารนี้เป็นของประเสริฐ การอดอาหารนี้มันจะเป็นการบรรลุธรรมนะ คนนี้ตามมหาศาลเลย ลูกศิษย์ลูกหาจะอดอาหารตายเป็นเบือเลย

ท่านบอกห้ามอดอาหาร! เพราะคนมันโง่ ความคิดโง่ๆ มันคิดหน้าเดียว คิดชั้นเดียว คิดวิทยาศาสตร์คิดเป็นชั้นเดียวไง

“เราห้ามอดอาหาร แต่ถ้าใครอดอาหารเพื่อเป็นอุบายวิธีการเพื่อประพฤติกปฏิบัติ เราตถาคตอนุญาต”

ถ้าเป็นอุบาย คนที่เป็นคนฉลาด คนที่มีอุบาย เวลาเรานั่งสมาธิภาวนากัน เห็นไหม ทุกคนมาจะบอกว่า “นี่หลวงพ่อก่อนนั่งแล้วมันมีปัญหา มาก อยากจะมีความสงบของใจ อยากมีความสงบของใจ” เราอยากได้แต่ผล นี่โลกๆ ศึกษาธรรม โลกๆ ปฏิบัติธรรม

แต่ถ้าโลกๆ ปฏิบัติธรรม เห็นไหม เราเห็นเลยนะ นี่เวลาเรานั่งสัปหงกโง่งง เวลาที่นั่งทำไมขาดสติ สติเรามันกดถ่วงไว้ ธาตุขันธ์ทับจิต.. ธาตุขันธ์มันเกิดจากอะไร? มนุษย์เกิดจากอาหาร ชีวิตนี้ต้องการอาหารเพื่อดำรงชีวิต แล้วเรากินอาหารเข้าไปเพื่อดำรงชีวิต แล้วมันดำรงชีวิตแล้วมันเหลือไว้ขนาดไหน สะสมไว้ร่างกายนี้

ถ้าเราถือศีล ๘ งดอาหารเย็นนะ นี่ถือศีล ๘ งดอาหารเที่ยง งดอาหาร เห็นไหม แล้วพูดถึงพระปฏิบัตินี้อดนอนผ่อนอาหาร ถ้าเราผ่อนอาหาร ธาตุขันธ์ไม่ทับจิต ถ้าธาตุขันธ์ไม่ทับจิต มันมีความหิว มันมีความกระหายไหม? มันเป็นเรื่องธรรมดา แม้แต่เรากิน ๓ มื้อ ๔ มื้อ แต่เวลาจิตใจมันอยากจะกิน มันมีความหิว มันก็อยากจะกินเป็นธรรมดา

สิ่งนี้ คนเราถ้าจิตมันเป็นธรรม มันเห็นประโยชน์ เห็นไหม การที่เราผ่อนอาหาร หรือการที่เราถือศีล เรางดนี้ ร่างกายมันเคยชิน มันต้องการ มันก็เรียกร้องเป็นธรรมดา แต่ถ้าเราผ่อนของมันนะ แล้วเรานั่งสมาธิภาวนา เรามีสติของเราขึ้นมา สติมันจะแจ่มชัดมากนะ

นี่เวลาหิวขึ้นมา หิวจนตาสว่างโพลงเลยนะ พอสว่างโพลงนี่เวลาปฏิบัติไป พอปฏิบัติไปตั้งสติไป สตินี้มันทำให้จิตเรามีสติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะ เวลากำหนดพุทโธ กำหนดปัญญอบรมสมาธิมันจะชัดเจน พอชัดเจนขึ้นมาภาวนาไป เห็นไหม

เริ่มต้นเราห้ามอดอาหาร เพราะถ้าคนโง่มันคิดว่าการอดอาหารนั้นเป็นมรรค ผล แต่ถ้าคนฉลาดบอกการอดอาหารนั้นเพื่อบรรเทา เพื่อไม่ให้ธาตุขันธ์มันแข็งแรง เพื่อให้จิตมันมีโอกาศ ระหว่างวัตถุทับหัวใจ กับวัตถุที่มันเบาบางลงแล้วหัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมา เห็นไหม นี่คนที่มึสติสัมปชัญญะ แต่ถ้าใจเป็นธรรมจะเห็นถึงเหตุร่องรอยที่พระพุทธเจ้าบุกเบิกมา แต่ถ้าใจเป็นโลกนะมันคิดแบบโลก

นี่ความคิดแบบโลก ความคิดแบบสมอง เขามีสมอง เขาศึกษาธรรมะมาก ศึกษาธรรมะเข้าใจธรรมะหมดเลย แต่ธรรมะมาจากสมองไง เขาไม่มีลิ้น ไม่มีปาก เพราะอะไร? เพราะความคิดนี้ คู่มืออย่างตำรา อย่างทางวิชาการ มันเป็นทฤษฎีใช่ไหม? มันเป็นตำราใช่ไหม? มันเป็นฉลากยาใช่ไหม? แต่เนือยา ตัวยา มันอยู่ไหน? เนือยา ตัวยา แล้วอาหารที่ออกมาจากตำราอาหารนั้นมันผิดหรือมันถูกล่ะ?

ถ้ามีอาหารขึ้นมาได้เราได้ใส่ปากเรานะ เรามีปาก เรามีลิ้น ลิ้นกระทบนี้มันรู้ณะ ลิ้นกระทบมันรู้เลยว่ารสชาติเป็นอย่างไร? ถูกต้องเป็นอย่างไร? แต่ถ้าเป็นความคิดๆ จากสมองตลอดเวลาที่มันเป็นไปได้ไหม? มันเป็นไปได้ไม่ได้ เห็นไหม สิ่งของมันเป็นไปได้ ทุกคนปฏิบัติอยากจะได้ธรรมนะ อยากจะพ้นจากทุกข์ พอยิ่งศึกษามากยิ่งรู้มาก ยิ่งอยากจะพ้นจากทุกข์มาก ยิ่งโง่มาก โง่จริงๆ

โง่เพราะอะไร โง่เพราะคิดว่าสิ่งที่ทำมานี้ทำโดยเถรตรงอย่างนั้น ตรงกับกิเลสไง เพราะกิเลสมันทำ เพราะอะไร? เพราะไม่ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน เพราะทำความสงบของใจเข้ามาก่อนนี้มันเปลี่ยนฐาน พอมันเปลี่ยนฐานนะ นี่สมถกรรมฐาน.. สมถกรรมฐาน ทำความสงบของใจ

เราพูดถึงความสงบของใจ เขาเข้าใจนะความสงบของใจ แต่ในปัจจุบันนี้เราศึกษาธรรมกันด้วยปัญญาชน เห็นไหม นี่เขาว่าความสงบไม่มีประโยชน์ ความสงบทำให้ลำบากเปล่า คู่มือตั้งแต่เราเป็นเด็กน้อย ตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงผู้ชราแก่เฒ่า มันต้องมีกำลังไหม? ถ้าร่างกายแข็งแรงมันจะก้าวเดินไปได้ตลอดเวลา นี่จิตมันจะก้าวเดินขึ้นไป มันต้องมีสมถะ

สมถะคืออะไร? สมถะคือจิตที่มันสงบ คือมือที่สะอาด มือที่สะอาดทำสิ่งใดก็สะอาด มือที่ไม่สะอาด ทำสิ่งใดก็สกปรกไปหมด นี่เวลาความคิดมันเกิดจากเรา มันเกิดจากกิเลสทั้งหมด

เลย ปัญญาที่เกิดขึ้นมา ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ต่างๆ ความคิดนี้มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นอาชีพ มันเป็นวิชาชีพ

วิชาชีพมันเกิดมาจากไหน? ความคิดมาจากไหน? ความคิดมันเกิดมาจากภาวะ เกิดมาจากภพ เกิดจากฐิติจิต เคยเห็นฐิติจิตไหม? เคยเห็นที่ต้นของพลังงานใหม่ ที่กำเนิดของพลังงานที่กำเนิดของความคิดมันอยู่ที่ไหน? ถ้าไม่เห็นที่กำเนิดของความคิด มันจะไปเปลี่ยนความคิดได้อย่างไร? คนจะเปลี่ยนระบบความคิด มันต้องเข้าไปที่ต้นกำเนิดของความคิดนั้น ต้นกำเนิดมันอยู่ที่ไหน? จิตสงบเข้าไปนั่นล่ะฐิติจิต

นี่พอจิตสงบเข้าไปนะ ถ้ามีจิตสงบ มรรคมันจะเป็นมรรค ๘ ถ้าไม่มีจิตสงบนะมันเป็นมรรค ๗ ในเมื่อหน่วยกิตมันไม่ครบ หน่วยกิต ๗ หน่วยกิตส่งมันไม่ผ่าน ถ้ามันเป็น ๘ หน่วยกิตนี่มรรค ๘ สัมมาสมาธิจะมีขึ้นไป โสคาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มีสัมมาสมาธิหมดเลย ถ้าสัมมาสมาธินี้ความสงบไม่จำเป็น มรรค ๗ มันจะเป็นไปได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ไม่ได้

แต่ด้วยความเห็นของเรา เห็นใหม่ ความเห็น ความรู้ของเรา นี่พุทธศาสน์บัณฑิตนะ มีความรู้ไปหมดเลย.. นี่มันได้ภาษามา ไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย พูดถึงความสงบเขาเข้าใจ เขาพอใจถึงความสงบ ความสงบของจิต ฐิติจิต ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันไม่มีกิเลส ไม่มีพันธกรรมทางจิต ความเคยชินของใจ

พันธกรรมทางจิตคือจรตนิสัย มันเป็นอนุสัยที่เราไม่ต้องทำเลย มันเป็นสัญชาตญาณ จิตนี้มันสะสมมาเป็นสัญชาตญาณ เป็นพลังงานของมัน พลังงานสะอาด พลังงานสกปรก เห็นใหม่ น้ำเสีย น้ำดี น้ำที่มันมีออกซิเจนมาก ออกซิเจนน้อย นี่มันเป็นพลังงานทางจิต พันธกรรมของมันมันมี ถ้าพันธกรรมของมันมี สิ่งที่ทำขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้าไป มันไปเปลี่ยนพันธกรรมอันนั้น ถ้าเปลี่ยนพันธกรรมอันนั้น เห็นใหม่ โลภีะกับโลกุตตระมันเกิดตรงนี้ไง

ถ้าโลกุตตระมันเกิดขึ้นมานะ นี่ความสงบของใจมันมีความสำคัญมาก แต่ขณะที่ความสงบของใจจนถึงพันธกรรม ถึงฐิติจิต มันเข้าไปนี่มันมีวิธีหลากหลาย แม้แต่กำหนดพุทโธอย่างเดียวนี่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้พุทธานุสติกำหนดพุทโธ แต่คำว่าพุทโธมันก็หลากหลาย คนพุทโธมาก พุทโธน้อย พุทโธยาวนาน

คำว่าพุทธโชนีมันทำแต่พันธกรรมทางจิต มันไม่มีสูตรตายตัว ถ้ามีสูตรตายตัวมันเป็นวิทยาศาสตร์ไง สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ การปฏิบัติแบบวิทยาศาสตร์ การปฏิบัติต้องตามนั้น ผิดหมด! ผิดหมดเพราะมันไม่เข้าไปกับพันธกรรมของจิตนั้น พันธกรรมทางจิตที่มันสะสมมาแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน จะไม่เหมือนกัน

การปฏิบัติมันต้องให้เป็นสัจจะความจริง เป็นปัจจุบันธรรมของจิตนั้น ถ้าปัจจุบันธรรมของจิตนั้น เห็นใหม่ การกระทำนี้มันเหมือนกับช่าง เหมือนกับวิชาชีพ คนมีความชำนาญการต่างๆ คุณเฝ้าฝึกมาด้วยกัน แต่บางคนชำนาญมาก บางคนจะเข้าใจได้หมดเลย บางคนความชำนาญจะน้อยมาก บางคนถึงทำไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลาปฏิบัติมันต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงของมัน ถ้าเป็นตามข้อเท็จจริงของมัน นี่สังขธรรม นี่ธรรม.. สังขธรรม เห็นใหม่ ปฏิบัติ! ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ.. ปริยัติ ปฏิเวธไม่มีปริยัติเป็นพื้นฐาน เป็นพื้นฐานความเข้าใจ แต่ความเข้าใจนี้ก็กิเลสมันเอามาใช้ก่อน

เหมือนปัจจุบันนี้ ปัญญาชนๆ ที่เราปฏิบัติกันอยู่ที่นี่ คุณจิตๆ เพราะอะไร? ต้องการให้ถึงฝั่งไวกๆ พอให้ถึงฝั่งไวกๆ คุณจิตนี้กิเลสมันคุณด้วยไวก กิเลสมันคุณด้วยแล้วกิเลสมันก็สร้างภาพไป สร้างภาพว่านิพพานเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้นไวก นี่นามรูปเกิดดับๆ เกิดดับ มันดับแล้วมันจะเกิดอีกไหม? มันดับแล้วมันดับไปเลยเป็นไปได้ไหม?

นี่สสารมันเป็นไปได้ เราแปรสภาพสสารไปอีกสสารหนึ่งมันทำได้ แต่สันตติ ชาติรู้ความรู้สึกนี้เป็นธาตุอันหนึ่ง เป็นธาตุที่เป็นนามธรรม ถ้าวิปัสสนาไม่เป็นธาตุที่เป็นนามธรรม จะเข้าไปจับต้องไม่ได้ จะเข้าไปศึกษามันไม่ได้ มันเป็นธาตุรู้ มันเป็นวัตถุเลย ที่จับต้องได้เลย จิตจับจิต! ถ้าจิตจับจิต สิ่งของมันเกิดดับ อะไรทำให้เกิด? เหตุที่ทำให้เกิด แล้วเหตุที่ทำให้ดับ

“ทุกข์ เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์.. ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์”

นี่มันมีเหตุมีผลของมันทั้งหมด แล้วเหตุผลของมัน ถ้ามีเหตุผลของมัน เห็นใหม่ นี่ภาคปฏิบัติ สิ่งทีปฏิบัติ นี่ถ้าปฏิบัติเข้าไปถึงสัจจะความจริง รู้จริง ถ้าใจเป็นจริงขึ้นมา พุคเรื่องโลกๆ ก็เป็นธรรม เพราะใจมันเป็นธรรม ใจเป็นธรรมนี่พุคเรื่องศีล ๕ กามคุณ ๕ เรื่อง กามเมสุมิจฉาจาร แม้แต่พุคเรื่องกามก็พุคเพื่อเป็นธรรม

แต่ถ้าใจเป็นโลกนะ พุดถึงธรรมะอวิชาเลย พุดถึงนิพพานเลย แต่มันเป็นพานอะไรก็ไม่รู้ มันเป็นพานทำลายตัวเอง ทำลายโอกาสตัวเอง ทำลายโอกาส ทำลายความตั้งใจของตัวเอง เห็นไหม มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงนะมันจะต้องวางไว้ก่อน ศึกษาแล้วต้องวาง ถ้าเอาการศึกษานั้นมาปฏิบัติ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ ถ้ามีโอกาสนะมันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

การปฏิบัติทุกกระบวนการทั้งหมด ผลของมันคือสมณะหมด ผลของมันคือการปล่อยวางหมด มันไม่มีปัญญาเกิดขึ้นมาให้ได้ แต่ถ้าผลการปล่อยวางคือสมณะทั้งหมด แต่ในสมณะนั้นมันมีมิจลากับสัมมา สัมมาสมาธิกับมิจลสมาธิ.. พอมันเป็นมิจลสมาธิ นี่มันไม่มีสติสัมปชัญญะ มันเลยเข้าใจว่าสิ่งที่ปล่อยวางนั้นเป็นนิพพาน ปล่อยวางนั้นเป็นผล แล้วเป็นไปไม่ได้

นี่ไงเกิดดับไง เกิดดับขนาดไหนนะมันมีสสารอยู่ มันต้องเป็นไป ในเมื่อกิเลสมันมีอยู่มันต้องเกิด มันต้องเป็นไป มันต้องมีของมัน เห็นไหม นี่เกิดดับๆ ขนาดไหนเป็นไปไม่ได้ มันเป็นมิจล ถ้าเป็นสัมมานะเกิดดับ เกิดจากที่ไหน? ดับที่ไหน? ดับแล้วเหลืออะไร? ใครเป็นสถานที่ให้เกิด? เกิดแล้วสิ่งที่ดับ สถานที่ที่ดับมันดับไปแล้วมันเหลือสิ่งใด? มันจะรู้ มันจะเห็นของมันไปนะ

นี่การกระทำ เห็นไหม การศึกษาที่นี่ การกระทำที่นี่ นี่ปฏิบัติ.. ถ้าปฏิบัตินี้รู้ขึ้นมาจากหัวใจ เป็นสันติภูริโก เป็นปัจเจกตั้ง ความรู้จำเพาะตน ความรู้จำเพาะตนนะ เพราะอะไร? เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ บอกว่า..

“อานนท์ เราเอาแต่ธรรมของเราไปนะ เราไม่ได้เอาธรรมของใครไปเลย”

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้สมควรแก่เวลาของเธอเถิด” สมควรแก่เวลาของจิตดวงนั้น สิ่งที่ทำนั้นให้กาลเวลาของเขา เห็นไหม สมบัติส่วนตัว ใจของใครบรรลุนิพพาน รู้ธรรม มันจะเป็นใจของคนดวงนั้นนะ

เรานี้เราก็มีหัวใจดวงหนึ่ง เราก็มีสิทธิเสมอภาคทุกๆ คนที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่เราปฏิบัติโดยกิเลส ให้กิเลสชักนำไปนะ เราจะปฏิบัติไปโดยสูญเปล่า ดายเปล่าๆ เกิดเปล่าๆ ศึกษาเปล่าๆ รู้ธรรมะเปล่าๆ รู้ธรรมะของพระพุทธเจ้านี้แหละ รู้เปล่าๆ ไม่มีอะไรคิดไม่คิดมือไปเลย

แต่ถ้าเราปฏิบัติของเรา มันเป็นเรื่องของเราขึ้นมาเนะ นี่ธรรมะส่วนบุคคล ของเรา เรารู้ มันไปกับเรา กับจิตของเรา นี่ถ้าเราทำจริง รู้จริงขึ้นมา เห็นไหม ตรงนี้มันถึงว่าเราต้องทำ แล้วทำขึ้นมาเนะ มันจะพิสูจน์ได้ ถ้าใครทำถึงเห็นเหตุเห็นผลจะเข้าใจ ถ้ายังไม่เห็นเหตุเห็นผล เราก็ยังโลเล ยังมีความเห็นของตน ตามกิเลสของเราไป

นี่โลกกับธรรม แล้วใจเรามันเป็น คิดดี คิดชั่ว คิดโลกก็ได้ คิดธรรมก็ได้ ความคิดมันเป็นอนิจจัง มันยังมีเกิดดับอยู่ คิดแล้วพิจารณาเข้าไปถึงที่สุดจนถึงฐิติจิต แล้วไปแก้พันธุกรรม ไปแก้จิตดวงนั้น มันจะเป็นอกุปปะ.. สถานที่เริ่มต้นของความคิดเราดัดแปลงเรียบร้อยหมดแล้ว อกุปปะไม่มีการเปลี่ยนแปลง มันจะคงที่ของมัน สังขารอันนี้พิสูจน์ได้ในหัวใจของเรา เอวัง